

Mērķis ir orientēts uz daudzveidīgu ekonomikas izaugsmi pilsētā un dialoga veicināšanu starp pilsētas attīstībā iesaistītajām pusēm (uzņēmējiem, pašvaldības iestādēm, valsts iestādēm, sabiedriskajām u. c. institūcijām), lai veicinātu stabilu Rīgas konkurētspējas pieaugumu.

Rīgas pilsētas attīstība ir būtisks faktors valsts kopējai ekonomikai, jo Rīga veido ļoti būtisku daļu valsts ekonomikas.

Saskaņā ar *Ernst & Young* 2011. gada pirmajā pusē veikto investoru viedokļu pētījumu, Londona ir vispievilcīgākā pilsēta Eiropā uzņēmējdarbības veidošanai, par deviņiem procentpunktiem apsteidzot tās tuvāko konkurenti Parīzi, kurai seko Berlīne. Taču pilsētas lielums nav vienīgais izšķirošais faktors, kas nosaka iespējas piesaistīt investīcijas. Arī Rīga, tāpat kā Ventpils vai Daugavpils, demonstrējot prasmīgu pārvaldību, attīstību atbilstoši noliktajai pilsētas vīzijai, nosakot prioritāru resursu sadalījumu stratēģisko mērķu sasniegšanai, var kļūt par nozīmīgu investīciju galamērķi, pēc vairākiem gadiem ierindojoties investoriem pievilcīgāko pilsētu topā.⁵⁷

Uzņēmējdarbības vide Latvijā un arī Rīgas pilsētā ir būtiski uzlabojusies – Pasaules Bankas *Doing Business* 2012. gada pētījumā Latvija no 31. vietas⁵⁸ (*Doing Business* 2011. gadam) pakāpusies uz 21. vietu (*Doing Business* 2012. gadam). Latvijas novērtējums paaugstinājies par 10 vietām.

Pēc *Lursoft* datiem, 2011. gadā Rīgā tika reģistrēti 12 909 uzņēmumi, bet likvidēti 1996. Salīdzinot ar 2010. gadu, reģistrēto uzņēmumu skaits ir pieaudzis par 35,5 %, savukārt likvidēto uzņēmumu skaits par 32 % samazinājies.⁵⁹ Taču uz šādu strauju kāpumu jāskatās arī kritiski, jo daļēji jaundibināto uzņēmumu skaits ir palielinājies līdz šim jau eksistējošu uzņēmumu pārstrukturizēšanās par mazkapitāla sabiedrību ar ierobežotu atbildību rezultātā.

Saskaņā ar aptaujas⁶⁰ datiem par Rīgas domes darbu uzņēmējdarbības sekmēšanā, puse aptaujāto atturējās sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu (49,7 %). Nedaudz vairāk kā 1/3 respondentu (35,4 %) norādīja, ka viņi Domes darbību šajā jomā vērtē negatīvi, un tikai 14,8 % sniedza pozitīvu vērtējumu (8.1. attēls).

⁵⁷ www.eiropa.lv

⁵⁸ <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2012>

⁵⁹ www.lursoft.lv

⁶⁰ Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas domes darbības vērtējums”, SIA SKDS, 2011. gada novembris

M8 Iedzīvotāju vērtējums par Rīgas domes darbu uzņēmējdarbības sekmēšanā

Bāze: visi respondenti, n=800

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas domes darbības vērtējums”, SIA SKDS, 2011. gada novembris

Arī iepriekšējās aptaujās salīdzinoši liela daļa aptaujāto atturējās novērtēt RD darbību šajā jomā, un kritisks vērtējums tika sniegts biežāk nekā pozitīvs.

Visās analizētajās sociāldemogrāfiskajās grupās negatīvs vērtējums sniegts biežāk nekā pozitīvs, tomēr caurmērā atzinīgāku vērtējumu tam, kā pašvaldība veicina uzņēmējdarbību, paušuši iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 24 gadiem un privātajā sektorā strādājošie. Negatīvi noskaņoti biežāk nekā caurmērā bijuši arī iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem, respondenti ar augstāko izglītību, iedzīvotāji ar vidēji augstiem un augstiem ienākumiem.⁶¹

Mērķa ietvaros ir izvirzīti 6 uzdevumi. Dažāda veida aktivitātes tika veiktas četros no tiem. Mērķa ietvaros izvirzītie uzdevumi ir saistīti arī ar prioritārā mērķa PM3 „Uz starptautisku sadarbību vērsta ekonomikas attīstība” un mērķa M7 „Augstas pievienotās vērtības konkurētspējīga ekonomika” īstenošanu.

U8.1. Veicināt kvalitatīvas infrastruktūras attīstību un pieejamību uzņēmējiem

2011. gadā turpinājās darbs pie pašvaldības nodevas par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā (turpmāk tekstā Infrastruktūras nodeva) administrēšanas uzlabošanas. Tika izstrādāti un 2011. gada 20. jūlijā apstiprināti RD Pilsētas attīstības departamenta iekšējie noteikumi „Pašvaldības nodevas par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā administrēšanas kārtība” un grozīti RD 2008. gada 9. decembra saistošie noteikumi Nr.146 „Par pašvaldības nodevu par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu Rīgā”.

Izstrādātie iekšējie noteikumi detalizēti reglamentē Infrastruktūras nodevas iekasēšanas un parādniķu administrēšanas kārtību, kā rezultātā ir uzlabojusies nodevas administrēšanas kvalitāte un efektivitāte, kā arī darbs ar parādniķiem un nokavēto nodevas maksājumu un nokavējuma naudas iekasēšanu.

⁶¹ Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas domes darbības vērtējums”, SIA SKDS, 2011. gada novembris

Lai pilnveidotu Infrastruktūras nodevas administrēšanu, tai skaitā fonda līdzekļu izlietojumu, tika organizēti tikšanās ar Ārvalstu Investoru padomes pārstāvjiem, kas uzņēmējiem un investoriem deva iespēju izteikt savus priekšlikumus, tādējādi nodrošinot privātā sektora iesaisti uzņēmējdarbības vides uzlabošanā.

U8.3. Veicināt sadarbību starp Rīgas pašvaldību, valsts institūcijām un privāto sektoru

2011. gadā realizēti vairāki sadarbības projekti, piemēram, Barikāžu atceres pasākumi (Barikāžu fonds), valsts svētku un piemiņas dienu pasākumi Rīgā, Eiropas akcija „Muzeju nakts” (Latvijas Republikas Kultūras ministrija), Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas 20. gadadienai veltītie pasākumi, Rīgas svētki 2011, mūsdienu kultūras forums „Baltā nakts”, Gaismas festivāls „Staro Rīga”.

2011. gadā saņemti Centrālās finanšu un līgumu aģentūras un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas atzinumi par plānotajam publiskās un privātās partnerības projektam „Pirmsskolas izglītības iestādes Rīgā, Maskavas ielā 256, renovācija, apsaimniekošana un bērnu dārza pakalpojuma nodrošināšana” izstrādātajiem finanšu un ekonomiskajiem aprēķiniem, tādējādi sperot nākamo soli uz projekta realizāciju.

Pārskata gadā tika veiktas aktivitātes, lai veicinātu Rīgas Zinātnes un tehnoloģiju parka izveidi. Aktivitātes skatīt zem *U7.2.*

U8.4. Veicināt investīciju piesaisti

Pārskata gadā uzdevuma ietvaros tika sagatavots un aktualizēts „Rīgas pilsētas investīciju piesaistes plāns”, kas tika integrēts RD Pilsētas attīstības departamenta Rīcības plānā 2011. – 2013. gadam. Lai uzlabotu kārtību, kādā Rīgas pilsētas pašvaldībā tiek sagatavotas, izskatītas, saskaņotas un apstiprinātas projektu ieceres un projekti, tika izstrādāti grozījumi RD 2010. gada 6. jūlija iekšējos noteikumos Nr.3 „Projektu izskatīšanas un ieviešanas kārtība Rīgas pilsētas pašvaldībā”.

2011. gada sākumā tika aktivizēts Rīgas ekonomikas, uzņēmējdarbības un investīciju portāls www.investeriga.lv (www.investinriga.com) un gada laikā aktualizēta informācija par investīciju un sadarbības projektiem. Portālā ir izveidota datu bāze, kas nodrošina Rīgas uzņēmējiem iespēju izvietot bezmaksas informāciju par investīciju un sadarbības projektiem, tādējādi piesaistot ārvalstu investoru uzmanību.

Pārskata gadā sagatavots un izdots izdevums „Rīgas ekonomiskais profils 2010”.

U8.5. Veicināt nodarbinātību, atbalstīt jaunu darba vietu izveidošanu un esošo saglabāšanu

Tā kā pašvaldībai nav pārāk daudz iespēju tiešā veidā ietekmēt darba tirgu, pašvaldība nodarbinātības jomu ietekmē pastarpināti, palīdzot bez darba palikušiem pilsētas iedzīvotājiem, atbalstot viņu ātrāku atgriešanos darba tirgū, tādējādi Uzdevuma izpilde cieši saistīta arī ar uzdevuma *U6.9. Veicināt atbalstu bezdarbniekiem* izpildi.

Dažādās RD struktūrvienībās 2011. gadā tika nodarbināti ES stipendiāti.

Pārskata gadā Rīgas Sociālajā dienestā pēc sociālās palīdzības un/vai sociālajiem pakalpojumiem vērsušās 19 695 darbspējīgas nestrādājošas personas. No tām 15 701 saņēma pašvaldības testētus pabalstus, t.i. 22 % no kopējā testēto pabalstu saņēmēju skaita. Lai veiktu sociālā atbalsta pasākumus bezdarbniekiem, 2011. gadā Rīgas Sociālajā dienestā tika organizētas 38 atbalsta grupas, kurās piedalījās 706 bezdarbnieki.

Mērķa rezultātu sasniegšanā un tam pakārtoto uzdevumu izpildē piedalījās Pilsētas attīstības departaments, Izglītības, kultūras un sporta departaments, Labklājības departaments, Īpašuma departaments, Mājokļu un vides departaments, Rīgas Austrumu izpilddirekcija un Rīgas pilsētas būvvalde.

Budžets

Kopējo budžetu mērķa M8 aktivitātēm iespējams identificēt daļēji, jo šis stratēģijas mērķis nav tieši pakārtots Rīgas pilsētas pašvaldības budžetam, mērķa ietvaros veiktās aktivitātes ir cieši saistītas ar aktivitātēm, kas veiktas citu mērķu ietvaros.

Secinājumi

Uzņēmējdarbības vides tālākai pilnveidošanai kā neatliekamai un vistuvākajā laikā atrisināmu prioritāti valstij būtu jāīsteno jaunā Būvniecības likuma pieņemšana, kas kalpos par būtisku aspektu paātrinātam un vienkāršotam projektu saskaņošanas procesam Rīgas pilsētas būvvaldē. Pārskata gadā stājušies spēkā grozījumi Vispārīgajos būvnoteikumos⁶², kuru ietvaros jau būtiski ir saīsināti gan būvatļaujas izsniegšanas termiņi, gan arī vienkāršota kārtība mazo arhitektūras formu būvprojektu un būvatļauju saskaņošanai, gan veikta virkne vēl citu izmaiņu.

Mērķis ir orientēts uz daudzveidīgu ekonomikas izaugsmi pilsētā un dialoga veicināšanu starp pilsētas attīstībā iesaistītajām pusēm (uzņēmējiem, pašvaldības iestādēm, valsts iestādēm,

⁶² Grozījumi ministru kabineta 1997. gada 1. aprīļa noteikumos Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi”, izdoti saskaņā ar Būvniecības likuma 2. panta ceturto daļu, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=230752>

sabiedriskajām u. c. institūcijām), lai veicinātu stabilu Rīgas konkurētspējas pieaugumu. Šī mērķa sasniegšanai netiek piesaistīti pietiekami resursi un uzmanība. Sadarbība ar uzņēmējiem nav sistēmiska un ir fragmentāra. Bez tam pašvaldībai trūkst informācijas par nodarbināto un bezdarbnieku kompetencēm un kvalifikāciju.

Lai Rīga kļūtu ar pievilcīgu vidi uzņēmējdarbības attīstīšanai kā vietējiem, tā ārvalstu uzņēmējiem, RD struktūrvienībām savstarpēji sadarbojoties aktīvi jāpiedalās jaunā Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020. gadam (NAP 2014 – 2020) izstrādē un jāsagatavo priekšlikumi LR likumdošanā, lai varētu pilnveidot esošos sadarbības virzienus ar pašvaldības iestādēm un privāto sektoru. Caurspīdīga un vienkāršota birokrātisko formalitāšu risināšana ļaus piesaistīt arvien jaunus uzņēmējdarbības veidus un investīcijas pilsētai.

Joprojām ir nepietiekama pašvaldības, valsts un privātā sektora sadarbība pētniecības ideju komercializācijā, kas ļautu ievērojami veicināt pilsētas, jo īpaši, tās uzņēmēju konkurētspēju pasaules mērogā.

Nozares eksperta viedoklis

Aigars Plotkāns, *teritorijas mārketinga un ekonomikas eksperts*

Nodevas iekasēšana nav uzņēmējdarbības vides un infrastruktūras uzlabošanas pasākums, tas ir viens no finansēšanas avotiem. Ja ir apzinātas investoru prasības infrastruktūrai, tad ir jārealizē noteikti pasākumi: industriālo rajonu veidošana, e- pakalpojumu attīstība, administratīvo normu vienkāršošana, administratīvo lēmumu pieņemšanas ātruma paaugstināšana, pāreja no kontroles prioritātes uz sadarbības prioritāti utt.

Jāveicina bezdarbnieku mobilitāte, lai attālums nebūtu šķērslis darba meklējumos. To var panākt ar sabiedriskā transporta tīkla attīstību, transporta subsīdijām vai atvieglojumiem.

Jāatbalsta uzņēmumi, kuri nodrošina darbavietas personām ar īpašām vajadzībām, piešķirot noteiktas subsīdijas. Sociālo pabalstu saņēmējiem un bezdarbniekiem jānosaka obligāta līdzdalība noteiktās sabiedriskā darba programmās. Jaunas darbavietas būtu atbalstāmas nozarēs, kuras spējīgas importētos ražojumus aizstāt ar vietējiem.

Neesmu pārliecināts, vai Rīgai jāattīsta daudzveidīga ekonomika, lietderīgāka būtu specializācija 3 – 4 nozarēs, kurās varētu sasniegt konkurētspējīgu līmeni. Pašvaldībai, neskatoties uz dažādu valdības institūciju un amatpersonu pretestību, būtu aktīvi jāiesaistās komercdarbībā, veidojot pašvaldības uzņēmumus un sabiedrības.

Stratēģiskā mērķa M8 „Augoša, daudzveidīga un partnerīga ekonomika” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads								Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
IKP Rīgā (faktiskajās cenās, tūkstošos LVL)	CSP	2007 8 114 432		2008 8 840 216		2009 6 928 266		↓	↓	Vienmērīgi pieaug		
IKP Latvijā (faktiskajās cenās, tūkstošos LVL)	CSP	2007 14 720651	2008 16 084678	2009 13 070448	2010 12 738735	2011 14 161028	↑	↑	Palielinās			
IKP Rīgā uz vienu iedzīvotāju, LVL	CSP	2007 11 271		2008 12 361		2009 9762		↓	↓	Pieaug		
IKP Latvijā uz vienu iedzīvotāju, LVL	CSP	2007 6469	2008 7098	2009 5796	2010 5689	2011 6862	↑	↑	Palielinās			
Pašnodarbināto personu un individuālo komersantu skaits	CSP	2004 9461	2005 10036	2006 11758	2007 13142	2008 11919	2009 13277	2010 13277	↑	↑	Pieaug	
Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits (komersanti (individuālie komersanti un komercsabiedrības), pašnodarbinātas personas, zemnieku un zvejnieku saimniecības)	CSP	2004 38080	2005 40573	2006 44445	2007 48569	2008 49724	2009 50700	2010 52412	↑	↑	Pieaug	
Ekonomiski aktīvās tirgus statistikas vienības uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2005 55,6	2006 61,3	2007 67,2	2008 69,3	2009 70,7	2010 75	↑	↑	Pieaug		
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bruto, LVL	CSP	2004 237	2005 280	2006 347	2007 452	2008 542	2009 529	2010 509	2011 532	↑	↑	Pieaug
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto, LVL	CSP	2004 168	2005 199	2006 247	2007 322	2008 393	2009 389	2010 359	2011 375	↑	↑	Pieaug
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto, pret iztikas minimumu Latvijā	CSP	2004 1,7	2005 1,89	2006 2,11	2007 2,42	2008 2,45	2009 2,31	2010 2,16	2011 2,16	→	↑	Pieaug
Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis, %	CSP	2004 68,4	2005 67,7	2006 69,4	2007 70,8	2008 72,1	2009 70,9	2010 69,4	2011 68,6	↓	↓	Stabils, pieaug
Reģistrētā bezdarba līmenis, gada beigās, %	NVA	2004 4,5	2005 4,4	2006 3,8	2007 3,1	2008 5,2	2009 12,1	2010 9,9	2011 7,8	↓	↑	Nepieaug
Sieviešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā, gada sākumā	NVA	2004 63,1	2005 62,8	2006 64,6	2007 64,8	2008 65,1	2009 52,6	2010 52,6	2011 57,1	↑	↓	Jāvērtē kontekstā ar kopējo bezdarbnieku skaitu
Džini koeficients	CSP	2004 35,1	2005 38,3	2006 33,1	2007 35,6	2008 34,9	2009 34,9	2010 35,2	↑	↑	Samazinās	

Tendence	↑	↓	↑	↓	→
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas